

ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΗΣ

ΟΔΗΓΟΣ ΣΥΓΓΡΑΦΗΣ

Πώς γράφουμε ένα μυθιστόρημα
και τι πρέπει να αποφεύγουμε
σε **50** κανόνες

ΤΙΤΛΟΣ ΒΙΒΛΙΟΥ: **Οδηγός συγγραφής**
ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Κυριάκος Αθανασιάδης
ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ: Φίλια Μπουγιούκου
ΣΥΝΘΕΣΗ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ: Νέλλυ Βασιλείου
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ: Ραλλού Ρουχωτά

© Κυριάκος Αθανασιάδης, 2016
© Φωτογραφίας εξωφύλλου: Elena Schweitzer/www.shutterstock.com
© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2016

Πρώτη έκδοση: Σεπτέμβριος 2016

Έντυπη έκδοση ISBN 978-618-01-1772-1
Ηλεκτρονική έκδοση ISBN 978-618-01-1773-8

Τυπώθηκε στην Ευρωπαϊκή Ένωση, σε χαρτί ελεύθερο χημικών ουσιών, προερχόμενο αποκλειστικά και μόνο από δάση που καλλιεργούνται για την παραγωγή χαρτιού.

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις του Ελληνικού Νόμου (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής αδειάς του εκδότη κατά οποιοδήποτε τρόπο ή μέσο αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, διανομή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση, παρουσίαση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή (ηλεκτρονική, μηχανική ή άλλη) και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε.

Έδρα: Τατοΐου 121, 144 52 Μεταμόρφωση
Βιβλιοπωλείο: Εμμ. Μπενάκη 13-15, 106 78 Αθήνα
Τηλ.: 2102804800 • fax: 2102819550 • e-mail: info@psychogios.gr
www.psychogios.gr • <http://blog.psychogios.gr>

PSICHOGIOS PUBLICATIONS S.A.

Head Office: 121, Tatoiou Str., 144 52 Metamorfossi, Greece
Bookstore: 13-15, Emm. Benaki Str., 106 78 Athens, Greece
Tel.: 2102804800 • fax: 2102819550 • e-mail: info@psychogios.gr
www.psychogios.gr • <http://blog.psychogios.gr>

ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΗΣ

ΟΔΗΓΟΣ ΣΥΓΓΡΑΦΗΣ

Πώς γράφουμε ένα μυθιστόρημα
και τι πρέπει να αποφεύγουμε
σε 50 κανόνες

Στον πιο πιστό μου αναγνώστη
–που βρίσκει όλα τα βιβλία μου άψογα,
ακόμη και όταν δικαίως δεν του αρέσουν–,
τον πατέρα μου.
Έναν υπέροχο αφηγητή.

Συγγραφέας είναι αυτός για τον οποίο το γράψιμο
είναι πιο δύσκολο από ό,τι είναι για τους άλλους ανθρώπους.

ΤΟΜΑΣ ΜΑΝ

Αν δεν έχεις χρόνο για διάβασμα, τότε δεν έχεις
και τα απαραίτητα εργαλεία για γράψιμο.

ΣΤΙΒΕΝ ΚΙΝΓΚ

Δεν υπάρχει *writer's block*, δημιουργικό αδιέξοδο.
Αυτό το πράγμα το επινόησαν κάποιοι τύποι
στην Καλιφόρνια που δεν μπορούσαν να γράψουν.

ΤΕΡΙ ΠΡΑΤΣΕΤ

Για να είσαι καλός συγγραφέας,
χρειάζεται 3% ταλέντο και 97% ικανότητα
να μη σε αποσπά από τη δουλειά σου το Ίντερνετ.

Ανώνυμος

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

<i>Ωρα για προπόνηση</i>	13
1. Δουλειά	17
2. Χειρωναξία.....	19
3. Έγνοιες	23
4. Ωράριο	25
5. Αυτοσχεδιασμοί	27
6. Γράφε γραμμικά	29
7. Γράφε όπως μιλάς.....	31
8. Εσωτερικός μονόλογος	33
9. Όνειρα	35
10. Διάλογοι.....	37
11. Εισαγωγικά.....	39
12. Χειρόγραφο	41
13. Τίποτε περιττό	45
14. Επίθετα και επιρρήματα	47
15. Διάβαζε	49
16. Ταπεινά μυθιστορήματα	51
17. Εκζήτηση	53
18. «Μην ενοχλείτε»	57
19. Είδη.....	61
20. Σχεδιάγραμμα.....	65
21. Πρόσωπα και χρόνοι	71
22. Παντελόπτης αφηγητής.....	73
23. Σινεμά	75
24. Turning points	79

25. Μεταφορές	83
26. Κακές Λέξεις	85
27. Όσα βλέπεις.....	87
28. Όσα ξέρεις.....	89
29. Περιβάλλον.....	91
30. Οι άλλοι.....	93
31. Τα λιγότερα δυνατά	97
32. Ένα υποχρεωτικό κεκτημένο	99
33. Λογοκλοπή	101
34. Διάβασμα και ντύσιμο	103
35. Εμπειρίες και ταξίδια	105
36. Μαγικά.....	107
37. Πρωτόλειο.....	109
38. Χαρακτήρες.....	111
39. Επιμέλεια	115
40. Η άλλη δουλειά	119
41. Απογοήτευση.....	123
42. Φαντασία	127
43. Ιδέες.....	129
44. Ψυχαγωγία	131
45. Ελντοράντο.....	133
46. Writer's block	135
47. Γραμματόσημα	137
48. Λαϊκά ευπώλητα.....	141
49. Γεωμετρία	143
50. Κανόνες.....	145
ΕΠΙΛΟΓΟΣ	
Ωρα για γράψιμο	147

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ώρα για προπόνηση

Το γράψιμο –όπως κάθε άλλη τέχνη– διδάσκεται. Έχει κανόνες, μυστικά, τεχνικές και κόλπα που μπορεί (και πρέπει) να τα μάθει κανείς. Ως προς αυτό, δεν διαφέρει από οποιαδήποτε άλλη κοινωνική δραστηριότητα του ανθρώπου και, ξαναλέω, από οποιαδήποτε άλλη τέχνη, κι ας πιστεύουν πολλοί (κυρίως: συγγραφείς) το αντίθετο. Ο χορός διδάσκεται, ο κινηματογράφος διδάσκεται, η ζωγραφική διδάσκεται, το οριγκάμι διδάσκεται. Κανείς δε γεννήθηκε καλλιτέχνης του οριγκάμι. Το ίδιο ισχύει και για το γράψιμο. Διδάσκεται.

Το γράψιμο δεν είναι εκ Θεού, ούτε εκπορεύεται από κάποια Μούσα, ούτε κυλά μέσα από ένα μυστικό χάσμα στο μυαλό ή στην καρδιά μας, κι ας χρειάζονται και αυτά τα δύο – κι ας χρειάζονται πολύ, και έντονα, και το μυαλό και η καρδιά (αλλά κυρίως το μυαλό). Κατά κύριο και πρωτεύοντα λόγο, το γράψιμο είναι μια τεχνική διαδικασία που απαιτεί σχολαστική ενασχόληση εκ μέρους μας, σωματική και πνευματική κούραση και διαρκή έλεγχο. Και μερικά άλλα πράγματα. Αλλά πάντως: το γράψιμο δεν είναι κάτι μαγικό, δεν είναι κάτι ξεχωριστό ή εκτός του κόσμου τούτου. Ίσα-ίσα. Είναι μία ταπεινή δεξιότητα, που μπορεί να εξελιχθεί σε συνήθεια, να γίνει χόμπι, και καμιά φορά επάγγελμα ή και τρόπος να ζεις. Μπορεί να το κάνει

οποιοσδήποτε, κυριολεκτικά ο καθένας, οι πάντες, κι ας ξεχωρίζουν εντέλει ελάχιστοι μεταξύ όλων αυτών «των πάντων». Γιατί πράγματι ξεχωρίζουν λίγοι, ελάχιστοι, όπως ακριβώς και στον αθλητισμό: ένα πολύ μικρό ποσοστό. Κι αυτό είναι ενοχλητικό, δεν είναι; Αλλά είναι και πρόκληση. Πολύ μεγάλη πρόκληση.

Σ' αυτό το βιβλίο, θα συζητήσουμε ακριβώς τους τρόπους που μπορούν να μας βοηθήσουν να γράφουμε – ή μάλλον: να γράφουμε καλύτερα: τους κανόνες (κάποιους κανόνες), τα μυστικά, τις τεχνικές και τα κόλπα (κάποια από όλα αυτά· αλλά όλα τους είναι βασικά, και κανένα τους δεν πρέπει να μας διαφεύγει). Τι να γράφουμε; Πεζογραφία. Κυρίως, μυθιστορήματα. Όχι ποίηση, ούτε δοκίμιο. Αλλά, αν και ο στόχος είναι ξεκάθαρα αυτός, αν μη τι άλλο θα δούμε στις σελίδες που ακολουθούν πώς θα κάνουμε καλύτερα τα κείμενά μας. Σε διάφορα επίπεδα καλύτερα. Πώς θα γίνουμε καλύτεροι συγγραφείς.

Σ' αυτό το βιβλίο, θα συζητήσουμε λοιπόν πράγματα που θα μας βοηθήσουν να γράφουμε, ή να γράφουμε καλύτερα, ή να γράφουμε αποδοτικότερα, ή να μη γράφουμε με άγχος, ή να γράφουμε διαφορετικά, ή να μην εκδίδουμε –καθώς αυτά τα δύο, η συγγραφή και η έκδοση ενός βιβλίου, είναι δύο ολωσδιόλου διακριτά πράγματα– εάν δεν πρόκειται να κάνουμε τη διαφορά. Γιατί γι' αυτό γράφουμε: για να αφηγηθούμε κάτι με τον ιδιαίτερο, δικό μας τρόπο, με το μυστικό της τέχνης μας, να το επαναφηγηθούμε, να το θέσουμε εκ νέου στο κοινό. Και για να ξεχωρίσουμε.

Τι σημαίνει αυτό; Πώς ξεχωρίζει κανείς; Επίσης με διάφορους τρόπους: γίνεται γνωστός· απολαμβάνει φήμη· παίρνει καλές κριτικές από επαγγελματίες που δεν τον ξέρουν προσωπικά· βγάζει χρήματα· έχει περισσότερες κατακτήσεις. (Οι περισσότεροι γράφουν ακριβώς γι' αυτό, για να έχουν περισσότερες κατακτήσεις, όχι για να συμπεριληφθεί το έργο τους στον Δυτικό Κανόνα της λογοτεχνίας. Και πολύ καλά κάνουν,

δε μας πέφτει λόγος). Έχει σημασία να ξεχωρίσει κανείς; Ναι, έχει, είναι πολύ σπουδαίο, είναι πολύ σημαντικός στόχος, σε καθετί. Και φυσικά είναι πολύ σπουδαίο να ξεχωρίζει κανείς μέσω της συγγραφής.

Επίσης, με πολλή χαρά θα διαλύσουμε και μερικούς μύθους, που δε μας αρέσουν καθόλου. Οτιδήποτε δεν πατάει γερά στην πραγματικότητα, στην αληθινή ζωή, οτιδήποτε λουστράρει την ιδέα και την πράξη της συγγραφής, είναι ύποπτο, passé και απορριπτό. Αυτός εδώ είναι ένας Οδηγός Συγγραφής στηριγμένος στον ορθό λόγο· όχι σε πράγματα που υποπτεύεται κανείς, αλλά σε πράγματα που ισχύουν.

Να τονίσουμε επίσης πως τα Κεφάλαια του βιβλίου μας δεν είναι βαλμένα με κάποια «αξιολογική» αλληλουχία. Ως εκ τούτου, μπορούν να διαβάζονται με οποιαδήποτε σειρά, και βέβαια και ανακατωμένα. Άλλο λιγότερο, άλλο περισσότερο, όλα έχουν την αξία τους. Είναι βαλμένα επίτηδες έτσι: δεν προτάσσονται τα πιο κύρια, και δεν έπονται τα δευτερεύοντα – γιατί πρέπει να διαβαστούν όλα.

Τέλος, θα φροντίσουμε να το διασκεδάσουμε λιγάκι. Αυτό εδώ δεν είναι ένα σεμινάριο δημιουργικής γραφής. Είναι ένα βιβλίο. Και φιλοδοξεί να είναι ένα ευχάριστο βιβλίο, όχι μόνο διδακτικό. Η λογοτεχνία γεννήθηκε για να ικανοποιεί, όχι για να τρομάζει και για να απομακρύνει – παρά την περί του αντιθέτου συζήτηση.

Ξέρω πως είσαι εδώ και διαβάζεις αυτές τις αράδες με επιφύλαξη, με μισό μάτι, ίσως και με άρνηση. Δε συμπαθείς τα εργαστήρια δημιουργικής γραφής, τα θεωρείς χάσιμο χρόνου και χαμένα λεφτά. Αλλά, ακόμη και αν υποθέσουμε πως πράγματι δε θα σου προσέφερε πολλά κάποιο τέτοιο εργαστήριο (πράγμα που δεν ισχύει: θα σου προσέφερε πολλά), ίσως πάλι δεν ξέρεις, ή δε θέλεις να θυμάσαι, πως υπάρχουν δεκάδες, εκατοντάδες πανεπιστημιακά τμήματα δημιουργικής γραφής,

τμήματα με υψηλού επιπέδου σπουδές, από όπου βγαίνουν δεκάδες, εκατοντάδες, χιλιάδες συγγραφείς. Και, ναι, όπως και να το κάνουμε, είναι πολύ καλύτερα εφοδιασμένοι από εσένα και από εμένα. Πολύ καλύτερα προπονημένοι. Είναι καλύτεροι συγγραφείς. Η λογοτεχνία διδάσκεται. Κάθε τέχνη διδάσκεται. Η λογοτεχνία δεν είναι εκ Θεού.

Δε θα υποκαταστήσουμε ένα τμήμα δημιουργικής γραφής σε αυτό το βιβλίο, ούτε θα προσποιηθούμε πως θα κάνουμε εδώ ασκήσεις και τεχνικές όπως αυτές που διδάσκονται στα εργαστήρια δημιουργικής γραφής – πόσο δε μάλλον στα ανάλογα πανεπιστημιακά τμήματα. Θα αναφερθούμε απλώς σε κανόνες, μυστικά, τεχνικές και κόλπα, που θα σε βοηθήσουν να γίνεις καλύτερος και, κυρίως, θα επιχειρήσουν να σου δείξουν πως το γράψιμο δεν είναι, δεν μπορεί να είναι απλώς και μόνο έμπνευση. Δεν υπάρχει κάτι τέτοιο. Υπάρχεις μόνο εσύ, η κάρεκλα σου, και ο υπολογιστής σου. Και ο κόσμος γύρω σου – ο αληθινός κόσμος.

Μην πιστεύεις στα υπόλοιπα, είναι μύθοι.

Ήρθε η ώρα να προπονηθείς, σε ένα πραγματικό, ρεαλιστικό γήπεδο.

ΔΟΥΛΕΙΑ

Η συγγραφή είναι δουλειά. Και, όπως όλες οι δουλειές, απαιτεί ωράριο. Δε γίνεται όποτε θέλουμε, ή όποτε μπορούμε, ή λίγο τώρα και λίγο πιο πολύ μετά, ή όποτε κλείσουμε ραντεβού με την έμπνευση. Για την ακρίβεια, δεν υπάρχει έμπνευση. Δεν υπάρχει τέτοιο πράγμα. Υπάρχει μόνο δουλειά. Και ωράριο. Και, όταν λέμε ωράριο, δεν εννοούμε μία και δύο ώρες. Εννοούμε πολλές ώρες: για να μην τρομάξεις, έχε στον νου σου τον μαγικό αριθμό 4. Τέσσερις ώρες είναι αρκετές. Οι περισσότερες μάλλον δε θα σε ωφελήσουν: θα έχεις κουραστεί και η απόδοσή σου θα είναι χαμηλή. Λιγότερες από τις τέσσερις ώρες είναι, απλώς, λίγες.

Η συγγραφή είναι δουλειά και απαιτεί προσήλωση σε αυτό το καθήκον, όπως και σε κάθε άλλη δουλειά. Απαιτείται επομένως και συγκεκριμένος χώρος. Ένα γραφείο – ή ένα «εργαστήριο». Μην έχεις στο μυαλό σου μία εξωτική δουλειά, κάτι σπάνιο, πρωτότυπο ή διαφορετικό. Έχε στον νου σου κάτι πεζό και καθημερινό: κάτι συνηθισμένο. Μια συνηθισμένη δουλειά. Μην έχεις επίσης στον νου σου ένα καφενείο ή ένα μπαρ για χώρο εργασίας. Δε γράφουμε στα καφενεία ή στα μπαρ από την ενηλικίωσή μας και μετά. Δε γράφουμε στα πάρκα, στα παγκάκια ή στους σταθμούς των τρένων. Είναι αρκετά ανόητο και μόνο κακά μπορεί να φέρει.

Η συγγραφή είναι δουλειά, και κάθε σου απουσία σημειώ-

νεται και αφαιρείται από τον μισθό σου. Αντιλαμβάνεσαι ποιος είναι αυτός ο μισθός, δε χρειάζεται να το αναλύσουμε.

Και είναι μια δουλειά, ένα έργο, με deadline. Δε γράφουμε επ' αόριστον, γενικά και τυχαία. Έχουμε εκ των προτέρων αποφασίσει πόσο χρόνο πάνω-κάτω πρέπει να αφιερώσουμε συνολικά για το συγκεκριμένο έργο, τη συγκεκριμένη δουλειά που κάνουμε τώρα, το συγκεκριμένο project. Δε γίνεται να το ξεπεράσουμε. Η δουλειά αυτή δεν είναι δουλειά του Δημοσίου, είναι δουλειά του ιδιωτικού τομέα. Όταν λέμε ότι θα τελειώσει τότε, πρέπει να είμαστε συνεπείς. Το πρώτο χέρι του βιβλίου σου δεν πρέπει να ξεπεράσει τους έξι μήνες, όσο μεγάλο και αν είναι. (Η τους τρεις, όταν εξασκηθείς: το γράψιμο είναι κάτι που μαθαίνεται). Δε γράφεις το *Πόλεμος και ειρήνη*, που υποθέτουμε όλοι ότι θα σου έπαιρνε κάπως περισσότερο χρόνο. Έξι μήνες είναι υπεραρκετοί – για την ακρίβεια, είναι πολλοί.

Εάν δε σου φτάσουν, φταίει κάτι άλλο.

Ενδεχομένως, φταίνε οι απουσίες σου από τη δουλειά, το ότι δε χτύπησες κάρτα κάποιες ημέρες, το ότι δεν τήρησες πιστά το ωράριό σου, το ότι έγραφες εκτός γραφείου, το γεγονός ότι νόμισες πως μπορούσες να απεργήσεις.

Δεν μπορείς να απεργήσεις. Μπορείς μόνο να τηρήσεις τις αργίες, άντε και τα Σαββατοκύριακα – το πολύ.

Η συγγραφή είναι δουλειά. Η δουλειά σου. Η δουλειά είναι ιερή.

Μη λείπεις ποτέ από τη δουλειά σου. Να τηρείς πάντα το ωράριό σου. Δούλευε κάθε ημέρα το τετράωρο που έχεις ορίσει. Τελείωσε το βιβλίο σου στον προκαθορισμένο χρόνο.

Αλλιώς θα απολυθείς, και κάποιος άλλος θα σου πάρει τη θέση. Οι υποψήφιοι είναι χιλιάδες – λεγεών.

Κανείς δεν περιμένει εσένα, κανείς δεν περιμένει το δικό σου βιβλίο.

ΧΕΙΡΩΝΑΞΙΑ

2

Η συγγραφή είναι μία χειρωνακτική δουλειά. Λυπάμαι αν σε έχουν πείσει για το αντίθετο. Γράφεις με το σώμα σου. Η συγγραφή είναι τόσο «πνευματική» όσο και αυτή ενός λογιστή, φέρ' ειπείν, ή ενός ταμιά τραπέζης, ή ενός κηπουρού. Δεν είναι καθόλου πιο «πνευματική» από αυτές. Αλλά κυρίως είναι χειρωνακτική. Να το θυμάσαι.

Η συγγραφή είναι χειρωναξία. Και είναι από τις πιο δύσκολες χειρωνακτικές δουλειές. Θυμίζει –για να έχουμε μία εικόνα– τις δυσκολίες που αντιμετωπίζει στη δουλειά του ένας επαγγελματίας αθλητής.

Και είναι δύσκολη δουλειά.

Είναι δουλειά, είναι χειρωνακτική δουλειά, και είναι δύσκολη χειρωνακτική δουλειά. Πρέπει να ιδρώσεις για να τη βγάλεις πέρα. Δεν είναι εύκολο πράγμα – να θεωρείς τον εαυτό σου προειδοποιημένο.

Ως κατεχοχήν χειρωνακτική δουλειά, λοιπόν, η συγγραφή απαιτεί γερό σώμα. Κατάγερο. Πρέπει να έχεις φάει καλά (αλλά όχι πολύ, όχι υπερβολικά), να έχεις πει (νερό, όχι αλκοόλ, προς Θεού) και να έχεις κοιμηθεί καλά, να είσαι ξεκούραστος. Όταν γράφουμε, δεν τρώμε. Δεν τσιμπολογάμε. Δεν επισκεπτόμαστε την κουζίνα. Δεν ξεκουραζόμαστε. Δεν κάνουμε διαλείμματα. Διάλειμμα νοείται το χρονικό διάστημα κατά το οποίο δε γράφουμε: οι υπόλοιπες είκοσι ώρες της ημέρας. Όσο γράφου-

με, δηλαδή όσο δουλεύουμε, πίνουμε μόνο καφέ. Ο καφές είναι καλός. Βοηθάει. Αν είμαστε καπνιστές, καπνίζουμε κιάλας. Αν είμαστε πότες, δεν πίνουμε την ώρα που γράφουμε. Έχουμε άλλες είκοσι ώρες για να πιούμε. Το αλκοόλ δεν ταιριάζει με το γράψιμο. Με το γράψιμο ταιριάζει μόνο ο καφές. Δεν ταιριάζουν καν οι χυμοί: ποιος μπορεί να γράψει ένα μυθιστόρημα πίνοντας χυμό πορτοκάλι ή κοκτέιλ τεσσάρων εσπεριδοειδών; Κανείς.

Η συγγραφή είναι χειρωνακτική δουλειά και απαιτεί από το σώμα σου τα πιο υψηλά του στάνταρ. Κάνε ό,τι θέλεις την υπόλοιπη ημέρα σου, κανείς δε θα σε κατηγορήσει – κανείς δεν έχει το δικαίωμα να σε κατηγορήσει. Αλλά όχι όσο δουλεύεις. Όχι όσο γράφεις. Όσο γράφεις, πρέπει να είσαι γερός, δυνατός και προσηλωμένος σε αυτό το δύσκολο χειρωνακτικό έργο. Γράφεις με το σώμα σου. Το μυαλό σου, που βοηθά σε όλο αυτό, θέλει ένα γερό υπόβαθρο: ξεκούραστο και χορτασμένο σώμα.

Και καλή καρέκλα. Δεν καθόμαστε σε ένα σκαμνί. Δεν καθόμαστε στο πάτωμα. Δεν καθόμαστε στον καναπέ. Δεν καθόμαστε σταυροπόδι. Χρησιμοποιούμε την πιο αναπαυτική-εργονομική-ανατομική κ.λπ. πολυθρόνα γραφείου που μπορούμε να αγοράσουμε. Σε στοκ που εκποιείται, μπορούμε να βρούμε μία καταλληλότερη, κάτω από τα 100 ευρώ. Εννοείται, με ροδάκια και μπράτσα, και ανακλινόμενη πλάτη.

Η συγγραφή είναι μια χειρωνακτική δουλειά που απαιτεί τα καλύτερα δυνατά εργαλεία: υπολογιστή της προκοπής, καλή καρέκλα, σωστό φωτισμό, ησυχία, όχι μουσική (κανείς δε γράφει με μουσική, έχεις ολόκληρη την υπόλοιπη ημέρα για να ακούσεις μουσική), ξεκούραστο, δυνατό, χορτασμένο σώμα, και καφέ. Όχι αλκοόλ. Η συγγραφή σε θέλει νηφάλιο. Η συγγραφή είναι ορθολογισμός και χτυπήματα πλήκτρων. Οι αρετές του ποτού καταστρέφουν τη λογοτεχνία. Και ούτε είχαν ποτέ σχέση μαζί της, πρόκειται περί μύθου. Τα καλύτερα περι μέ-

θης μυθιστορήματα γράφτηκαν υπό καθεστώς απόλυτης νηφαλιότητας. Και τα καλύτερα νουάρ από νομοταγείς πολίτες.

Καλό είναι επίσης να γυμνάζεσαι. Οι τέσσερις ώρες στην καρέκλα δε βοηθούν το σώμα, το καταστρέφουν. Αν δε γυμνάζεσαι, πρέπει απαραίτητως να κάνεις διατάσεις κάθε μία ώρα. Βρες ένα πρόγραμμα διατάσεων στο Ίντερνετ και εφάρμοζέ το: τα 5 λεπτά την ώρα που θα χαλάς στις διατάσεις σου θα αποφέρουν πολύ περισσότερα κέρδη στο γράψιμό σου (στην καριέρα σου, αν υποθέσουμε πως έχεις κάτι τέτοιο, μια τέτοια φιλοδοξία στο μυαλό σου) από όσα μπορείς τώρα να φανταστείς. Φρόντισε πάντως να μάθεις σε ερασιτεχνικό επίπεδο κάποιο άθλημα: τρέξιμο, κέντο, μπάσκετ, πυγμαχία, κωπηλασία, κραβ μαγκά. Ασχολήσου με αυτό τουλάχιστον δύο φορές την εβδομάδα, κατά προτίμηση τρεις. Κάνε βάρη. Πήγαινε τακτικά στο γυμναστήριο. (Πλήρωσε προκαταβολικά όλη τη χρονιά: θα πάρεις καλύτερη τιμή, και θα έχεις έναν επιπλέον λόγο να πηγαίνεις).

Ο αθλητισμός και οι τακτικές προπονήσεις σου θα βοηθήσουν πολύ το γράψιμό σου, γιατί το γράψιμο είναι μία απαιτητική χειρωνακτική, σωματική δουλειά.

ΕΓΓΝΟΙΕΣ

3

Το ξέρω πως θα εκνευριστείς, αλλά έχεις το καλά στον νου σου: φρόντισε να μην έχεις πολλές έγνοιες και προβλήματα, π.χ. οικονομικά, επαγγελματικά, συναισθηματικά και τα συναφή. Η συγγραφή σε θέλει απερίσπαστο, τα προβλήματα σε θέλουν δικό τους. Δεν μπορείς να τα έχεις και τα δύο – ή, καλύτερα, δεν μπορούν να σε έχουν και τα δύο. Και, καθώς δύσκολα θα πετάξεις έξω από τη ζωή σου τα λογής καθημερινά προβλήματα, φρόντισε αν μη τι άλλο να μην τα φέρνεις στη δουλειά. Όσο εργάζεσαι, πρέπει να είσαι εκεί, να είσαι όλος εκεί, και να «δίνεις τον καλύτερό σου εαυτό», κατά το κοινώς λεγόμενο. Για να το κάνεις αυτό, δεν πρέπει να έχεις προβλήματα. Ή, έστω, δεν πρέπει να τα θυμάσαι και να σε επηρεάζουν. Ξέχασέ τα. Δε σε βοηθούν. Σου σκάβουν τον λάκκο.

Ξέρε καλά ένα πράγμα: δεν είσαι καταραμένος ποιητής, δεν είσαι κατατρεγμένος καλλιτέχνης, δε ζεις στο Παρίσι, και δεν είναι Μεσοπόλεμος. Δεν ζεις ούτε στην ΕΣΣΔ, και κανένας Λαβρέντι Μπέρια δεν θέλει το κακό σου. Είσαι κάποιος που θέλει να κάνει κάτι απλό (και, ταυτόχρονα, δύσκολο, πολύ δύσκολο): να γράψει ένα ολοκληρωμένο βιβλίο, ένα βιβλίο με αρχή, μέση και τέλος. Τα εμπόδια που έχεις να υπερπηδήσεις είναι ήδη πολλά για να το πετύχεις αυτό, και είναι κυρίως «καλλιτεχνικά» (συγγνώμη για την άστοχη λέξη, τη γράφω για να καταλαβαινόμαστε). Αλλά δεν είσαι ο Μποντλέρ, ο Ρεμπό ή ο Μπουκόφσκι. Δεν είσαι.

Ανήκεις κατά πάσα πιθανότητα στη μεσαία τάξη, και έχεις πολλά πολιτικοοικονομικά προβλήματα. Μην τα κουβαλάς στο γραφείο. Όπως επίσης μην κουβαλάς και τα ερωτικά σου στο γραφείο. Άσ' τα απέξω. Ξέχνα τα. Ασχολήσου με αυτά όλες τις υπόλοιπες ώρες της ημέρας. Ακόμη και αν γράφεις για πολιτικοοικονομικά ή ερωτικά θέματα.

Στη δουλειά απλώς σε χρειαζόμαστε για να δουλεύεις.

Και, στ' αλήθεια, όλα αυτά τα προβλήματα που λες ότι έχεις δεν είναι τρομερά. Τα είχαν κι άλλοι. Θα τα έχουν και άλλοι. Θα βρεις περισσότερα χρήματα αύριο, και θα αποκτήσεις για κάποιο διάστημα έναν καλύτερο, ωριμότερο, πιο πιστό σύντροφο. Η δε Γη θα συνεχίσει να γυρίζει ούτως ή άλλως, όσο και να σε οργίζει το λιώσιμο των πάγων και το γεγονός ότι κανείς δεν κάνει κάτι για να τους κρατήσει παγωμένους. Μην το σκέφτεσαι τώρα. Έχεις να σκεφτείς χίλια δυο άλλα πράγματα, πιο σημαντικά για σένα και για το βιβλίο σου.

Και, για όνομα του Θεού, μη γράψεις για το λιώσιμο των πάγων. Δεν είναι θέμα για βιβλίο. Ξέχασέ το. Για όνομα του καλού Θεού.

Όπως επίσης μη γράψεις για την Κρίση.

Θα έλεγα να μη γράψεις και για τα ερωτικά σου, αλλά αυτό δε θα το συμμαριστείς, το ξέρω. Γι' αυτό και δεν το γράφω.

Πώς γράφουμε ένα μυθιστόρημα; Υπάρχουν κάποιοι κανόνες που οφείλουμε να γνωρίζουμε και να ακολουθούμε, ή μήπως αρκεί η επίκληση στη Μούσα; Πόσες λέξεις θα ήταν καλό να γράφει κανείς κάθε ημέρα, και πόσες ώρες πρέπει εντέλει να εργάζεται; Είναι η συγγραφή μια δουλειά όπως πολλές άλλες, με ωράριο και υποχρεώσεις; Πώς τονώνει κανείς τη συγγραφική του δεξιότητα; Τι πρέπει να παρατηρεί και τι να διαβάξει; Τι πρέπει να προσέχει και τι να αποφεύγει; Υπάρχουν ασκήσεις που θα τον βοηθήσουν εφόσον τις εκτελέσει, και ποιες; Τι διαφορές έχουν το μυθιστόρημα, η νουβέλα και το διήγημα; Πώς αποφεύγουμε το writer's block; Τι είναι τα turning points; Τα χρησιμοποιούσαν οι κλασικοί συγγραφείς ή είναι εφεύρημα των σύγχρονων πεζογράφων; Είναι η λαϊκή, η mainstream και η ροζ λογοτεχνία προς αποφυγήν ή όχι; Και πώς μπορούμε να διδαχτούμε από αυτές; Πότε πετούν οι αναγνώστες των εκδοτικών οίκων ένα χειρόγραφο προτού καν το διαβάσουν;

Ένας ρεαλιστικός Οδηγός Συγγραφής, στηριγμένος σε 50 κανόνες που πατούν γερά στα πόδια τους και προσφέρουν απλές, σαφείς και πρακτικές συμβουλές «από τα μέσα», διαλύοντας μύθους σχετικά με το γράψιμο και τονώνοντας τη θέληση των νέων (αλλά όχι μόνο) πεζογράφων να γράψουν καλή λογοτεχνία, να συνεχίσουν να γράφουν μέχρι το πολυπόθητο ΤΕΛΟΣ, να εκδώσουν το βιβλίο τους και να το δουν να πετυχαίνει.

Εκδόσεις ΨΥΧΟΓΙΟΣ

www.psichogios.gr

ISBN: 978-618-01-1772-1

9 786180 117721

ΚΩΔ. ΜΗΧ/ΣΗΞ: 18868

Ε Σ Ε Ι Σ Κ Ι Ε Μ Ε Ι Σ Π Α Ν Τ Α Σ ' Ε Π Α Φ Η